

Nejvyšší soud

prostřednictvím

Okresního soudu
Praha-východ

ke sp. zn. 16 T 27/2018

Obviněný nrap. T. C. – dovolání

Podle § 265d odst. 1 písm. a) trestního řádu ve lhůtě uvedené v § 265e odst. 1 trestního řádu podávám v neprospěch obviněného **nrap. T. C.**

d o v o l á n í

proti usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 5.9.2018 sp. zn. 9 To 277/2018, kterým byla podle § 148 odst. 1 písm. c) trestního řádu zamítnuta jako nedůvodná stížnost státního zástupce Krajského státního zastupitelství v Praze proti usnesení Okresního soudu Praha-východ ze dne 27.7.2018 sp. zn. 16 T 27/2018, jímž byla trestní věc obviněného podle § 222 odst. 2 trestního řádu postoupena k projednání řediteli Policie České republiky, K. ř. S. k.,

a to z důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. l) trestního řádu, neboť bylo rozhodnuto o zamítnutí řádného opravného prostředku proti usnesení uvedenému v § 265a odst. 2 písm. d) trestního řádu, přestože v řízení mu předcházejícím byly dány důvody dovolání uvedené v § 265b odst. 1 písm. f) a g) trestního řádu, tedy bylo rozhodnuto o postoupení věci jinému orgánu, aniž byly splněny podmínky pro takové rozhodnutí, a rozhodnutí soudu prvního stupně spočívalo na nesprávném právním posouzení skutku.

O d ů v o d n ě n í:

Na obviněného byla státním zástupcem Krajského státního zastupitelství v Praze podána dne 12.2.2018 obžaloba sp. zn. KZV 80/2017 pro přečin násilí vůči nadřízenému podle § 381 odst. 1 písm. b) trestního zákoníku, jehož se měl dopustit tím, že

*dne 10.5.2017 kolem 11:00 hodin v kanceláři svého nadřízeného, zástupce vedoucího oddělení Policie ČR, Služba kriminální policie a vyšetřování, Územní odbor P.-v.-v., na adrese Z. *, B. n. L. – S. B., okres P.-v., napadl tohoto nadřízeného*

npor. Ing. P. V., jemuž vyčetl závěry služebního hodnocení, které poškozený zpracoval na obviněného v rámci plnění svých povinností vyplývajících z § 45 odst. 2 písm. a) a § 203 zákona č. 361/2003, o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, v platném znění, a následně jej pro výkon jeho služebních povinností spočívajících ve vypracování služebního hodnocení, se kterým nesouhlasil, fyzicky napadl tím, že jej udeřil otevřenou dlaní do zátylku, uchopil a držel ho v tzv. kravatě, kdy se jej pokoušel strhnout na podlahu kanceláře, přičemž bil poškozeného rukou sevřenou v pěst do žeber, následně, poté, kdy byl od poškozeného odtáhnut kolegou V. Š., zaútočil bez zjevného důvodu na poškozeného opětovně a to tak, že ho chytil do tzv. kravaty, povalil ho na zem a několikrát rukou sevřenou v pěst ho udeřil do oblasti žeber a dále ho kousl do levého předloktí, kdy toto napadení ukončil společný zákrok přítomných kolegů V. Š. a M. L., kteří obviněného svedli na zem a znehybněním mu zabránili v pokračování útoku na poškozeného, který v důsledku jednání obviněného utrpěl oděrku v oblasti nosu, krvácející zranění na hřbetu levé ruky o průměru cca 3 cm, hematomy v oblasti pravé části trupu a hematom v pravé zadní části krku, kdy tato zranění nedosahovala porušení běžných tělesných funkcí poškozeného na dobu delší než jen přechodnou.

Okresní soud Praha-východ ve věci rozhodl nejprve trestním příkazem ze dne 15.2.2018 sp. zn. 16 T 27/2018. Obviněného přitom na zcela shodném skutkovém základě uznal vinným výše naznačeným přečinem, za který ho odsoudil k trestu odnětí svobody v trvání 7 měsíců, jehož výkon podmíněně odložil na zkušební dobu v trvání 12 měsíců. Současně mu uložil ještě přiměřenou povinnost nahradit v průběhu zkušební doby podle svých sil způsobenou škodu. Uvedený trestní příkaz byl nicméně v důsledku podaného odporu zrušen a ve věci proběhlo hlavní líčení. Okresní soud Praha-východ posléze rozhodl rozsudkem ze dne 4.4.2018 sp. zn. 16 T 27/2018 tak, že obviněného na v podstatě shodném skutkovém základě uznal opět vinným přečinem násilí vůči nadřízenému podle § 381 odst. 1 písm. b) trestního zákoníku a odsoudil ho ke stejnému trestu jako v předchozím trestním příkazu. Rovněž mu uložil přiměřenou povinnost nahradit v průběhu zkušební doby podle svých sil způsobenou škodu, o níž bylo rozhodnuto postupem podle § 228 odst. 1 trestního řádu.

Zmíněný rozsudek však právní moci nenabyl, neboť byl napaden odvoláním obviněného. Krajský soud v Praze o něm rozhodl usnesením ze dne 27.6.2018 sp. zn. 9 To 182/2018 tak, že napadený rozsudek podle § 258 odst. 1 písm. b) trestního řádu zrušil a podle § 259 odst. 1 trestního řádu věc vrátil soudu prvního stupně k novému projednání a rozhodnutí. V odůvodnění svého usnesení vyjádřil přesvědčení, že sice není pochyb o tom, že obviněný poškozeného npor. Ing. P. V. fyzicky napadl způsobem ve výroku popsáním, nalézací soud se však prozatím nevyrovnal se všemi okolnostmi a důkazy ve vztahu k objasnění důvodů tohoto útoku. Jinak vyjádřeno Krajský soud v Praze zdůraznil, že závěr soudu prvního stupně v tom smyslu, že k fyzickému napadení došlo pro výkon služebních povinností poškozeného spočívajících ve vypracování služebního hodnocení na obviněného, je s přihlédnutím k osobní rovině vztahů a sporů obviněného a poškozeného předčasný, neboť nalézací soud se při celkovém hodnocení provedených důkazů s některými z nich, zejména výpověďmi slyšených svědků, náležitě nevypořádal.

Okresní soud Praha-východ posléze ve věci rozhodl usnesením ze dne 27.7.2018 sp. zn. 16 T 27/2018 tak, že trestní věc obviněného pro skutek spočívající v tom, že

*dne 10.5.2017 kolem 11.00 hodin v kanceláři svého nadřízeného, zástupce vedoucího oddělení Policie ČR, Služby kriminální policie a vyšetřování, Územního odboru P. v., na adrese Z. *, B. n. L. – S. B., okres P.-v., napadl tohoto nadřízeného npor. P. V. v důsledku předchozí slovní rozepře napadl tím, že jej udeřil otevřenou dlaní do zátylku, uchopil a držel ho v tzv. kravatě, kdy se jej pokoušel strhnout na podlahu kanceláře, přičemž bil poškozeného rukou sevřenou v pěst do žeber, následně poté, kdy byl od poškozeného odtáhnut kolegou V. Š., zaútočil bez zjevného důvodu na poškozeného opětovně, a to tak, že ho chytil do tzv. kravaty, povalil ho na zem a několikrát rukou sevřenou v pěst ho udeřil do oblasti žeber a dále ho kousl do levého předloktí, kdy toto napadení ukončil společný zákrok přítomných kolegů V. Š. a M. L., kteří obviněného svedli na zem a znehybněním mu zabránili v pokračování útoku na poškozeného, který v důsledku jednání obviněného utrpěl oděrku v oblasti nosu, krvácející zranění na hřbetu levé ruky o průměru cca 3 cm, hematomy v oblasti pravé části trupu a hematom v pravé zadní části krku, kdy tato zranění nedosahovala porušení běžných tělesných funkcí poškozeného na dobu delší než jen přechodnou,*

postoupil podle § 222 odst. 2 trestního řádu řediteli Policie České republiky, Krajskému ředitelství S. k., a to s odůvodněním, že jde o skutek, který by mohl být posouzen jako kázeňský přestupek podle § 50 odst. 1 zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o služebním poměru“). Z. p. M. v. ČR pak uvedený soud podle § 229 odst. 1 trestního řádu s nárokem na náhradu škody odkázal na řízení ve věcech občanskoprávních.

Z bodů 16. – 18. odůvodnění citovaného usnesení vyplývá, že Okresní soud Praha-východ po provedeném dokazování dospěl k závěru, že obviněný se násilného jednání popsaného ve výroku skutečně dopustil. Podle soudu tedy bylo objektivně zjištěno, že za použití násilí spočívajícího mj. v pohlavcích, chycení do kravaty, povalení na zem, jakož i v úderech pěstí, poškozeného fyzicky napadl, což si následně vyžádalo lékařské ošetření. Současně však nebylo prokázáno, že násilí směřovalo vůči poškozenému z důvodu výkonu jeho vojenských povinností. Proto obviněný nemohl být uznán vinným přečinem násilí vůči nadřízenému podle § 381 odst. 1 písm. b) trestního zákoníku, není však vyloučeno posoudit jeho jednání jako kázeňský přestupek.

Proti uvedenému usnesení podal státní zástupce Krajského státního zastupitelství v Praze stížnost, ve které soudu prvního stupně vytkl zejména hodnocení důkazů, které shledal rozporným s § 2 odst. 6 trestního řádu. Současně vyjádřil názor, že v případě řádného hodnocení provedených důkazů bylo namístě, aby uvedený soud rozhodl o vině obviněného ve shodě s podanou obžalobou.

Krajský soud v Praze však usnesením ze dne 5.9.2018 sp. zn. 9 To 277/2018 podanou stížnost zamítl podle § 148 odst. 1 písm. c) trestního řádu jako nedůvodnou. Zdůraznil mj., že soud prvního stupně se náležitě vyrovnal se všemi provedenými důkazy. Postupoval tedy v souladu s § 2 odst. 6 trestního řádu

a z hlediska hodnocení důkazů mu nelze ničeho vytknout. Se skutkovými závěry, k nimž dospěl, pak podle stížnostního soudu koresponduje i právní posouzení věci, neboť Okresní soud Praha-východ oprávněně shledal, že nebyl prokázán důvod napadení poškozeného předpokládaný v § 381 odst. 1 písm. b) trestního zákoníku jakožto podstatná náležitost skutkové podstaty žalovaného přečinu. Ve vazbě na to ještě Krajský soud v Praze konstatoval, že prvostupňový soud své závěry odůvodnil naprosto přesvědčivě a na jím přednesené argumenty lze v podrobnostech zcela odkázat. Z nich logicky vyplývá i důvodnost postupu dle § 222 odst. 2 trestního řádu, neboť skutek sice není trestným činem, avšak mohl by být posouzen jako kázeňský přestupek.

Se závěrem soudů, že žalovaný skutek není trestným činem a mohlo by se jednat pouze o kázeňský přestupek, se však nelze ztotožnit.

Samotným úvodem je namístě připomenout, že ze skutkových zjištění učiněných soudem prvního stupně jednoznačně vyplývá, že obviněný poškozeného fyzicky napadl způsobem popsaným ve výroku usnesení Okresního soudu Praha-východ, přičemž dalším atakům z jeho strany bylo zabráněno až opakovaným zákrokem na místě přítomných příslušníků Policie ČR. S tímto závěrem nalézacího soudu se zcela ztotožnil také soud odvolací. Na straně druhé nebylo spolehlivě prokázáno, že důvodem fyzického útoku obviněného byl výkon služebních povinností poškozeného jakožto osoby mu nadřízené. Pokud tedy pravděpodobným motivem jednání obviněného byly spíše předchozí vzájemné osobní neshody týkající se mj. soukromých záležitostí, je namístě akceptovat závěr obou soudů, že jednání obviněného nemohlo naplnit znaky skutkové podstaty přečinu násilí vůči nadřízenému podle § 381 odst. 1 písm. b) trestního zákoníku.

Za situace, kdy obviněný jako příslušník Policie ČR v hodnosti nadpraporčíka opakovaně fyzicky napadl poškozeného, který byl v době činu příslušníkem Policie ČR v hodnosti nadporučíka, a byl navíc zařazen ve funkci zástupce vedoucího obvodního oddělení Policie ČR (a tedy byl nadřízeným obviněného), je však přesto nesprávným závěr soudů, že zjištěné jednání nenaplnilo znaky skutkové podstaty žádného trestného činu. Soudy totiž pominuly existenci dalších ustanovení trestního zákoníku, jejichž objektem je ochrana vojenské cti, vážnosti, důstojnosti a fyzické integrity mj. příslušníků Policie ČR jakožto bezpečnostního sboru, a s tím spojený zájem na dodržování disciplíny ve vzájemných vztazích příslušníků bezpečnostních sborů různých hodností a služebního zařazení. I při absenci neprokázaného motivu jednání obviněného ve smyslu § 381 odst. 1 písm. b) trestního zákoníku tedy bylo namístě zvažovat, zda jednání obviněného nenaplnilo znaky některého z dalších trestných činů vymezených v hlavě XII, dílu 1 trestního zákoníku, pro které je charakteristické, že se jich může dopustit voják, respektive příslušník bezpečnostních sborů jako speciální subjekt ve smyslu § 114 odst. 4 písm. c) trestního zákoníku. Není totiž možno přehlížet, že i násilné jednání vůči nadřízenému, které není vedeno úmyslem působit na výkon jeho vojenských povinností nebo pro výkon jeho vojenských povinností, je zpravidla posuzováno jako projev urážlivý. Proti takovému jednání je pak zákonodárcem poskytována rovněž ochrana, typicky prostřednictvím trestní odpovědnosti za trestný čin urážka mezi vojáky násilím nebo pohrůžkou násilí podle § 379 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku [event., to však v případě násilí nepatrné intenzity, jako je např. ojedinělá facka

apod., prostřednictvím trestní odpovědnosti za trestný čin urážka mezi vojáky podle § 378 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku]. Ačkoli státní zástupce v podané stížnosti podrobnější argumentaci v naznačeném směru nepřednesl (když jeho podání primárně směřovalo k podpoře původního návrhu obžaloby), s ohledem na revizní princip stížnosti vymezený v § 147 odst. 1 trestního řádu měl soud druhého stupně přihlížet i k těm případným vadám usnesení prvostupňového soudu, které výslovně vytýkány nebyly.

Na tomto místě, a to zejména s přihlédnutím k formulaci skutkových podstat dotčených trestných činů, je vhodné jen velmi stručně připomenout některé základní skutečnosti. Především, ve smyslu § 114 odst. 4 písm. c) trestního zákoníku platí, že tam, kde se v trestním zákoníku mluví o vojáku, se jím u trestných činů zde taxativně označených rozumí také příslušník bezpečnostního sboru. Mezi takové trestné činy patří rovněž přečin urážky mezi vojáky násilím nebo pohrůžkou násilí podle § 379 trestního zákoníku. Nadále tedy, bude-li v textu tohoto dovolání uveden pojem voják, bude tím míněn i příslušník bezpečnostního sboru. Koneckonců to, že ustanovení o trestném činu podle § 379 trestního zákoníku se vztahuje i na příslušníky bezpečnostních sborů, je zřejmé i z § 399 trestního zákoníku. V návaznosti na uvedené pak současně s ohledem na § 114 odst. 5 trestního zákoníku platí, že vojenskými povinnostmi jsou v tomto smyslu také služební povinnosti příslušníků bezpečnostních sborů.

Pokud jde konkrétně o přečin urážky mezi vojáky násilím nebo pohrůžkou násilí podle § 379 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku, toho se dopustí pachatel – voják, který násilím nebo pohrůžkou bezprostředního násilí urazí nadřízeného nebo vojáka s vyšší hodností. Urážkou je míněn útok na lidskou či vojenskou důstojnost jiného vojáka, jímž je objektivně snižována jeho čest a vážnost jeho funkce či hodnosti. K urážce přitom může dojít buď násilím, tedy fyzickým útokem na tělesnou integritu napadené osoby, aniž by nutně muselo dojít k jejímu zranění, nebo pohrůžkou takového bezprostředního násilí (srov. Šámal, P. a kol. Trestní zákoník II. § 140 až 421 komentář. 2. vydání, Praha: C. H. Beck, 2012, 3413 s.).

Porovnáním skutkových podstat trestných činů podle § 381 trestního zákoníku a § 379 trestního zákoníku je možno dospět k závěru, že se jedná o trestné činy do jisté míry související, u nichž je jednočinný souběh vyloučen, neboť trestný čin urážky mezi vojáky násilím nebo pohrůžkou násilí podle § 379 trestního zákoníku je ve vztahu k prvně uvedenému trestnému činu subsidiární. Zatímco skutková podstata trestného činu násilí vůči nadřízenému podle § 381 trestního zákoníku chrání nerušený výkon vojenských povinností nadřízených před násilnými rušivými útoky ze strany podřízených, skutková podstata trestného činu urážka mezi vojáky násilím nebo pohrůžkou násilí podle § 379 trestního zákoníku chrání čest, vážnost a lidskou důstojnost vojáků před útoky jiných vojáků, a to přes chybějící souvislost s plněním konkrétních služebních povinností.

V případě trestného činu podle § 381 trestního zákoníku je podmínkou pro uplatnění trestní odpovědnosti zjištění, že násilí vůči nadřízenému souvisí s výkonem jeho vojenských povinností. Násilí je tedy užito v úmyslu působit na výkon vojenských povinností napadeného, případně dojde k jeho užití pro výkon vojenských povinností napadeným. Naproti tomu u trestného činu urážky mezi vojáky násilím nebo

pohrůžkou násilí podle § 379 trestního zákoníku tento specifický úmysl či pohnutka znakem skutkové podstaty není. I zde jsou však postihovány násilné projevy mezi vojáky, což nepochybně souvisí s požadavky na zajištění disciplíny a kázně v rámci armády a bezpečnostních sborů, jejichž nedílnou součástí je ochrana cti a vážnosti vojenské hodnosti, jakož i vztahů nadřízenosti a podřízenosti, včetně vyloučení jakéhokoli násilí ve vztazích mezi vojáky různých hodností a služebního zařazení.

Pokud jde potom o posuzovanou trestní věc, podle skutkových zjištění nalézacího soudu, jejichž správnost stvrdil také soud druhého stupně, obviněný jako příslušník Policie ČR v praporčické hodnosti užil násilí vůči jinému příslušníku Policie ČR, který měl v době činu hodnost důstojnickou. Současně byl poškozený zástupcem vedoucího konkrétního obvodního oddělení Policie ČR, na kterém byl v té době obviněný služebně zařazen. Třebaže k fyzickému napadení poškozeného podle zjištění soudů došlo z důvodů předchozích neshod stran řešení osobních či soukromých záležitostí, obviněný fakticky přikročil k tomu, že jako příslušník bezpečnostního sboru s nižší hodností fyzicky napadl poškozeného příslušníka bezpečnostního sboru s vyšší hodností, a současně v rámci daného útvaru policie také svého nadřízeného. Způsob fyzického napadení rozhodně nelze považovat jen za symbolické či zanedbatelné násilí, jakým by mohl být např. ojedinělý políček či žduchnutí. Šlo o poměrně razantní útok iniciovaný právě obviněným, k němuž přistoupil opakovaně, přičemž napadání poškozeného ukončil až v pořadí druhý zásah svědků V. Š. a M. L. Takové jednání je proto namístě posoudit jako urážku cti, vážnosti a vojenské i lidské důstojnosti poškozeného, ke které došlo násilím. Zmíněné skutečnosti, tedy razance a charakter útoku, stejně jako okolnost, že k fyzickému napadání poškozeného došlo na služebně Policie ČR v denní době, kdy se zde zdržovali i další příslušníci Policie ČR, z nichž část musela dokonce zasáhnout a obviněnému v pokračování fyzického útoku zabránit, zvyšují závažnost stíhaného jednání v míře vylučující aplikaci § 12 odst. 2 trestního zákoníku, neboť typově podobné jednání spojené s násilím není běžným či obvyklým způsobem řešení případných, byť osobních či soukromých, sporů v bezpečnostních sborech.

Lze tedy shrnout, že uplatnění trestní odpovědnosti obviněného bylo zcela namístě, neboť jeho jednání naplnilo znaky skutkové podstaty přečinu urážky mezi vojáky násilím nebo pohrůžkou násilí podle § 379 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku. Okresní soud Praha-východ proto učinil vadný právní závěr, pokud konstatoval, že jeho jednání není žádným trestným činem a mohlo by se jednat pouze o kázeňský přestupek podle § 50 odst. 1 zákona o služebním poměru. Takové právní posouzení bylo nesprávné, což založilo vadu ve smyslu dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) trestního řádu. Šlo-li ve skutečnosti o čin soudně trestný, nebyly splněny podmínky pro postoupení věci podle § 222 odst. 2 trestního řádu. Pokud takto nalézací soud rozhodl, zatížil své usnesení vadou podřaditelnou pod dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. f) trestního řádu. Jestliže pak Krajský soud v Praze i přes výše uvedené důvody dovolání zamítl stížnost státního zástupce proti usnesení Okresního soudu Praha-východ, rozhodl tím o zamítnutí řádného opravného prostředku proti usnesení uvedenému v § 265a odst. 2 písm. d) trestního řádu, přestože v řízení mu předcházejícím byly dány důvody dovolání uvedené v § 265b odst. 1 písm. f) a g) trestního řádu. To současně zakládá rovněž existenci dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. l) trestního řádu.

S ohledem na popsané skutečnosti

n a v r h u j i,

aby Nejvyšší soud v neveřejném zasedání, k jehož konání může přistoupit s ohledem na ustanovení § 265r odst. 1 písm. b) trestního řádu:

1. podle § 265k odst. 1, 2 trestního řádu za podmínky uvedené v § 265p odst. 1 trestního řádu zrušil usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 5.9.2018 sp. zn. 9 To 277/2018, a rovněž aby zrušil usnesení Okresního soudu Praha-východ ze dne 27.7.2018 sp. zn. 16 T 27/2018, jakož i všechna další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu,
2. a dále podle § 265l odst. 1 trestního řádu přikázal Okresnímu soudu Praha-východ, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Pokud by Nejvyšší soud shledal, že je v posuzované věci nutno rozhodnout jiným způsobem než předpokládaným v § 265r odst. 1 písm. b) trestního řádu, vyjadřují i pro tento případ souhlas s projednáním věci v neveřejném zasedání.

Brno 9.11.2018

otisk úředního razítka

JUDr. Pavel Zeman
nejvyšší státní zástupce